



Välkommen på seminarium om hållbar hälso- och sjukvård

Vi kommer att starta kl. 12.00

Ha gärna på din kamera. Din mick kommer vara mutad, när det är dags för frågor kommer du kunna räcka upp handen och få ordet//skriva dem i chatten.

CAMM är ett kunskapscentrum inom Region Stockholm. Vårt uppdrag är att arbeta för en jämlik och förbättrad folkhälsa genom att identifiera, bedöma och förebygga hälsorisker i **arbetsmiljön** och **omgivningsmiljön**.



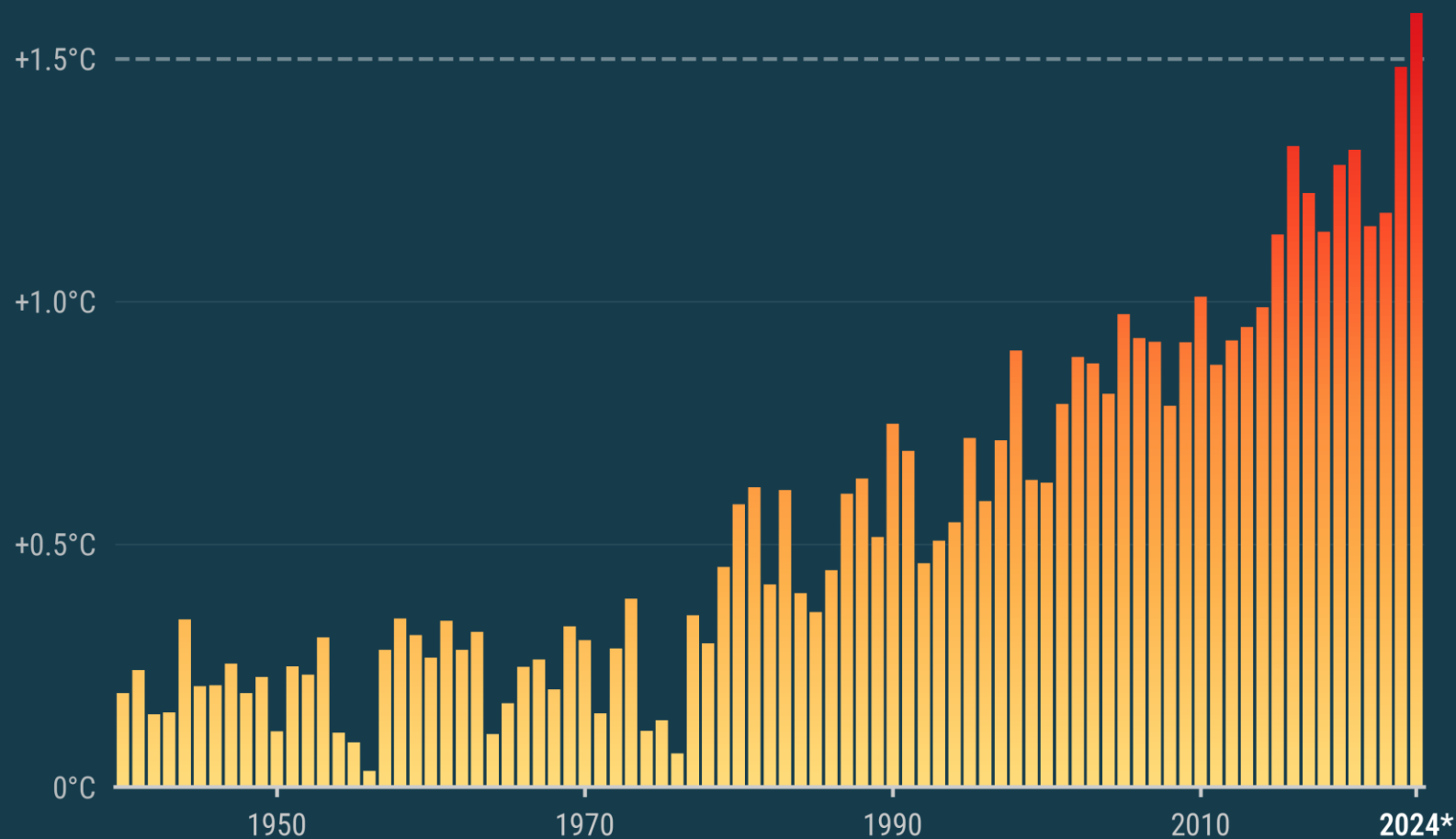
Det här är Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)

CAMM är ett kunskapscentrum inom Region Stockholm. Vårt uppdrag är att arbeta för en jämlik och förbättrad folkhälsa genom att identifiera, bedöma och förebygga hälsorisker i **arbetsmiljön** och **omgivningsmiljön**.

2024 on track to be warmest year and first year above 1.5°C

Annual global temperature anomalies relative to pre-industrial (1850–1900)

Data: ERA5 (1940–2024) • Credit: C3S/ECMWF



* Provisional estimate for 2024 based on 10 months (January to October)



PROGRAMME OF THE
EUROPEAN UNION



IMPLEMENTED BY
ECMWF



95 procent svarar att de tror att Sverige kommer att påverkas av klimatförändringen.

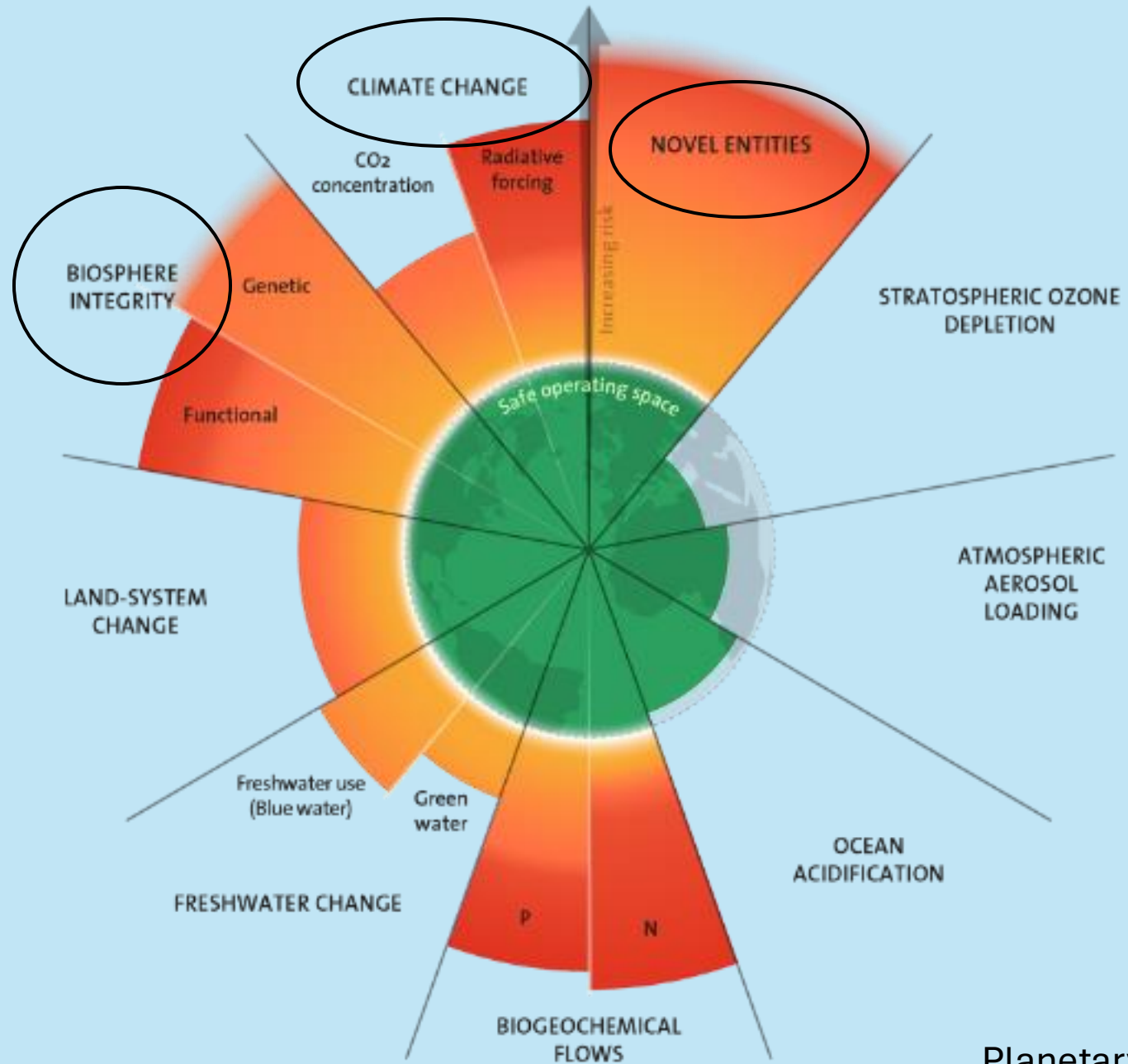
De allra flesta, nästan **8 av 10**, svarar att vi i Sverige kan bromsa vår klimatpåverkan

Stödet för att sätta in samhällsåtgärder för att minska klimatförändringen är högt. **86 procent** instämmer i den senaste undersökningen att det är mycket eller ganska viktigt

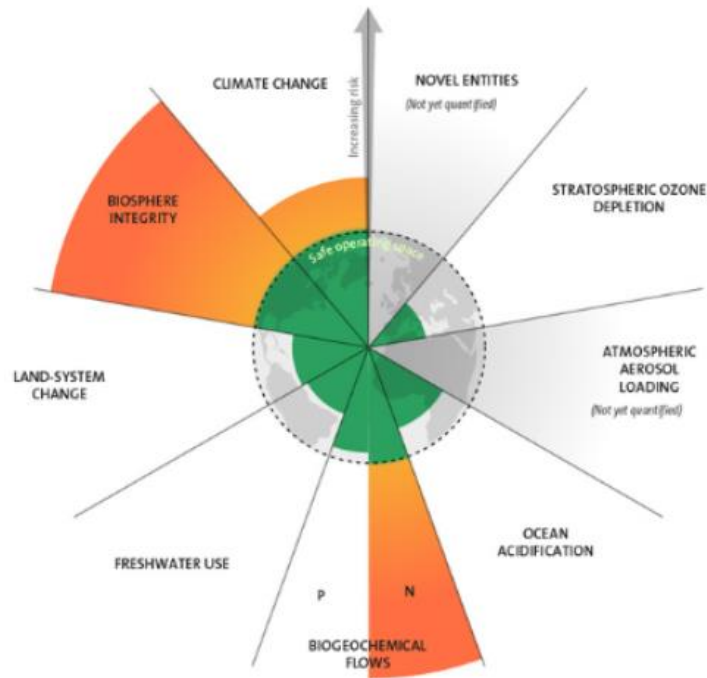
THE 2030 AGENDA FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT



<http://www.stockholmresilience.org/images/>

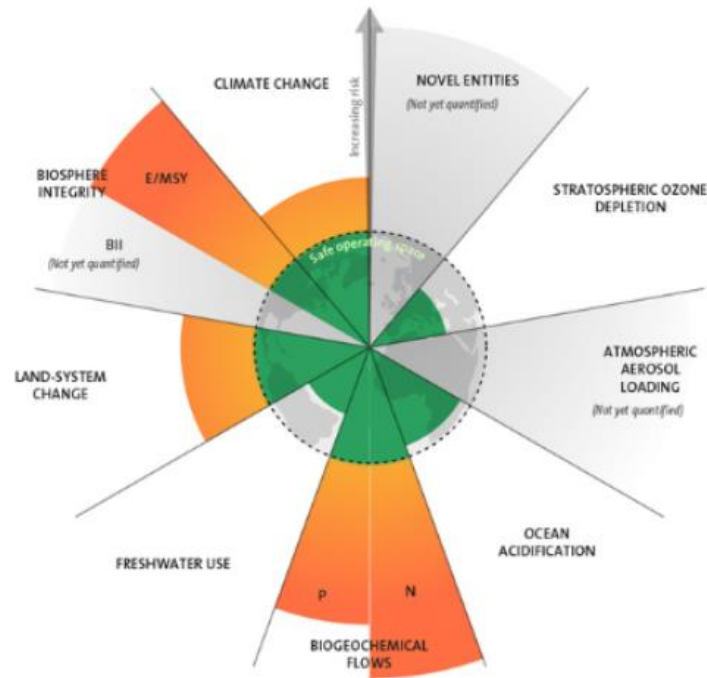


2009



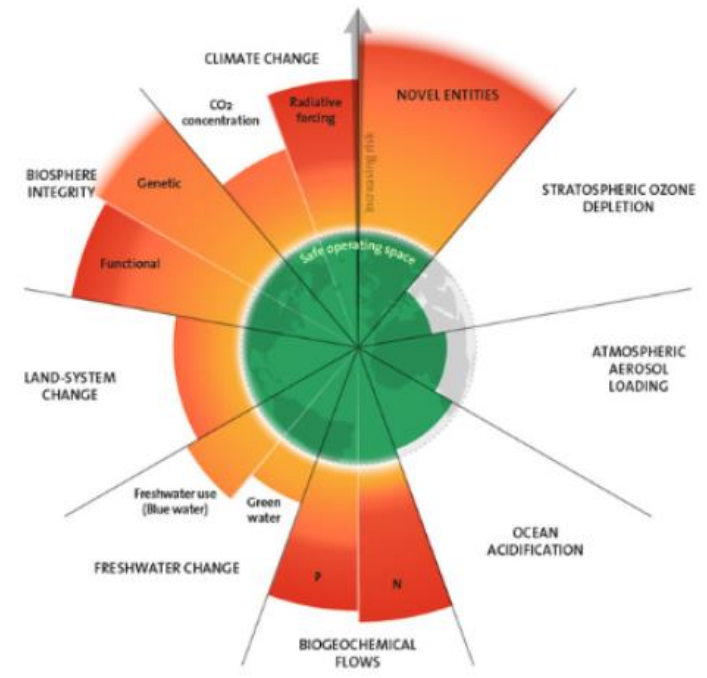
7 boundaries assessed,
3 crossed

2015

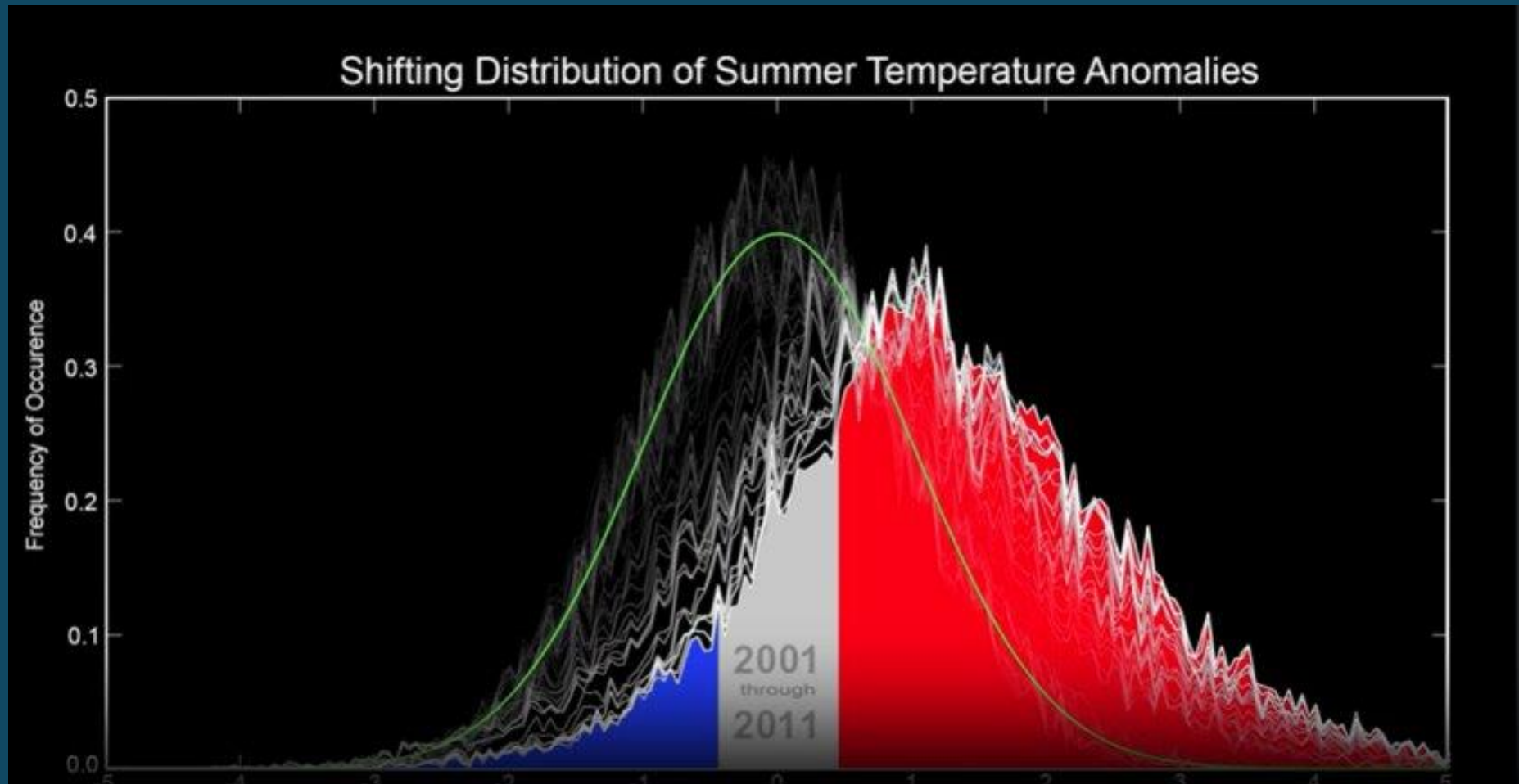


7 boundaries assessed,
4 crossed

2023



9 boundaries assessed,
6 crossed

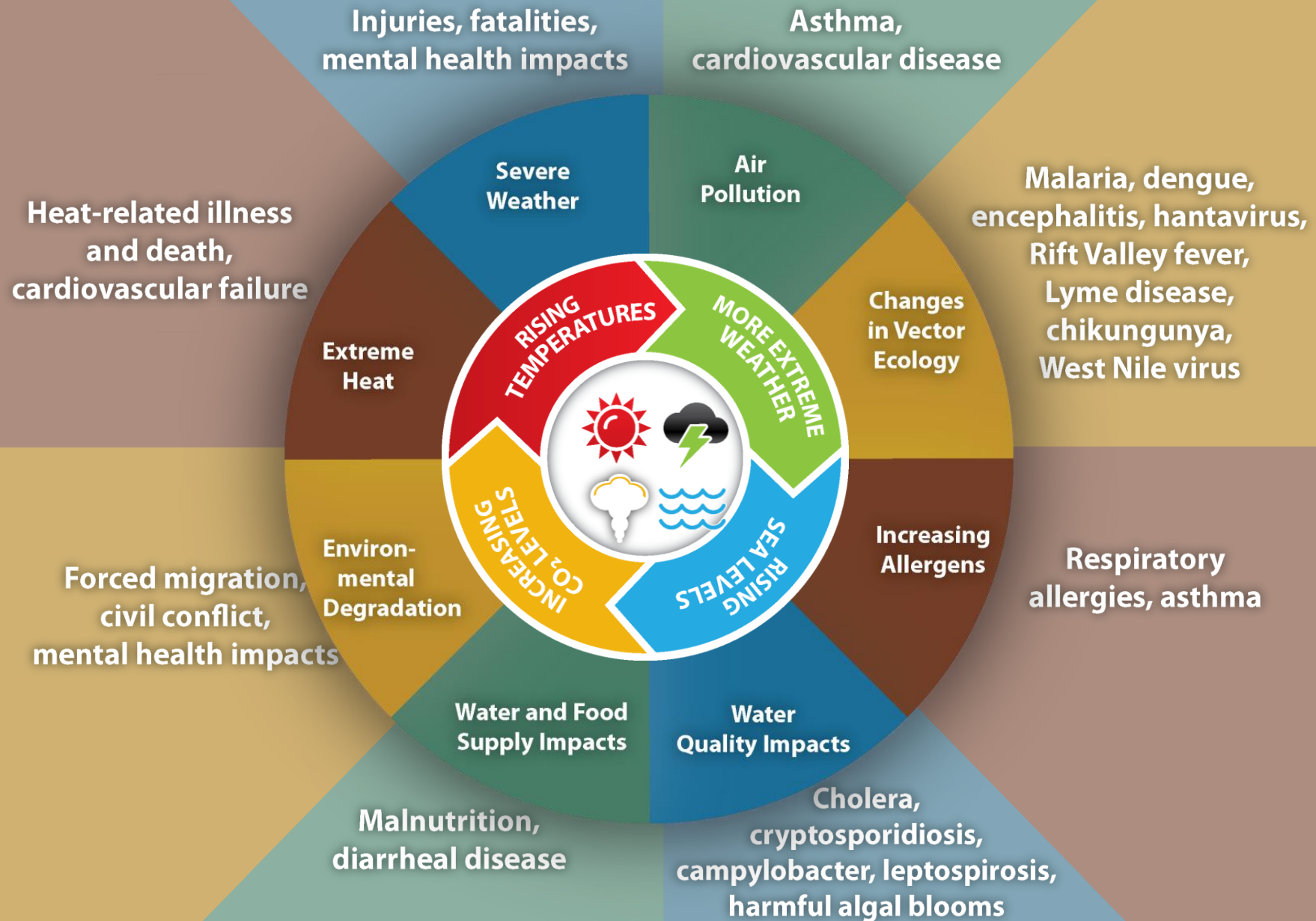


Skiftad baslinje



Mer extremt väder
Förändringar av ekosystem

Impact of Climate Change on Human Health



Klimatrelaterade risker

- Europa är den kontinent som värms upp fortast till följd av den globala uppvärmningen
 - Enligt European Environment Agency (EEA) har extremväder orsakat mellan 85 000- 145 000 dödsfall inom Europa den senaste 40 åren.
 - Ekonomisk förluster till följd av extremväder beräknas till ca en halv trillon euros, under samma period.
- Ojämn fördelning av risker! Socioekonomiskt svagare grupper mer exponerade, samtidigt mer sårbara och med sämre möjlighet till anpassning.

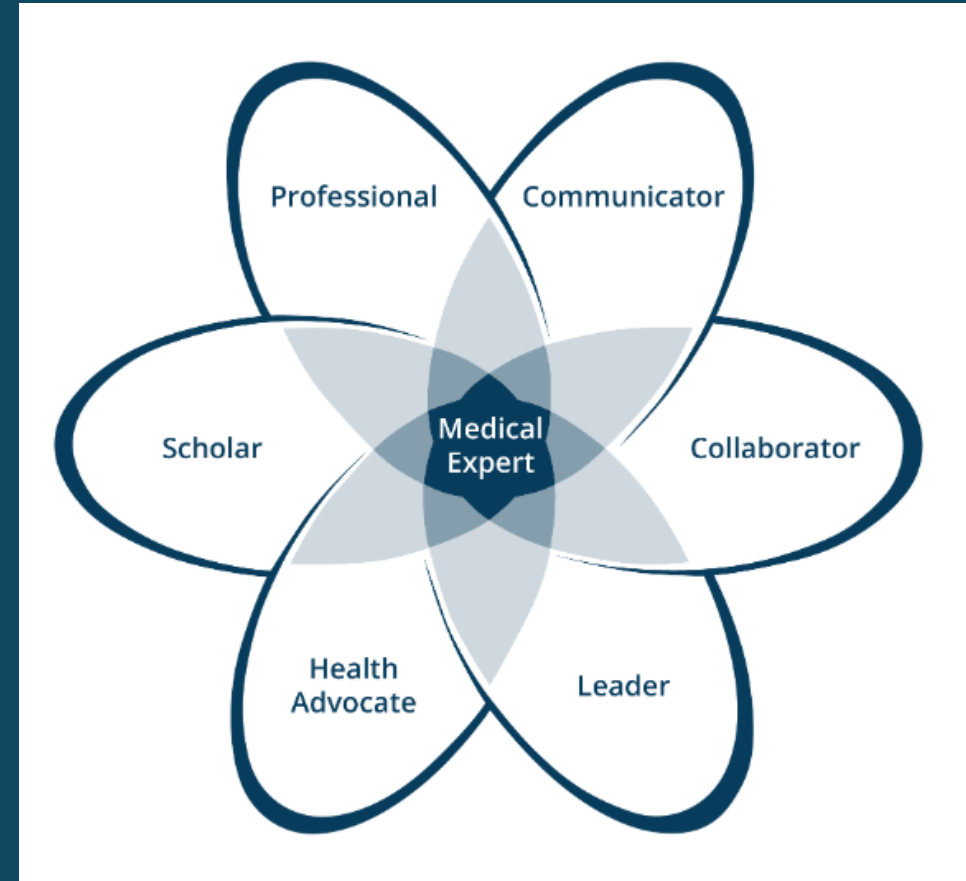
Sårbarhetsanalys Sverige 2024, FoHM

den **mest betydande hälsorisken** kopplat till ett förändrat klimat i Sverige är **värmeböljor**

Med **lika hög sannolikhet men med måttlig hälsokonsekvens** bedöms klimatförändringen även leda till hög risk för översvämningar, vattenburen smitta, pollenallergier, skogsbrand, luftföroreningar, fästingburna infektioner samt ras och skred

Hälso-och sjukvårdspersonal...

- Har ett etiskt ansvar att skydda och främja hälsa
- Har den medicinska expertisen för att kunna förstå och hantera klimatrelaterade risker
- Är vana att hantera och kommunicera komplexa problem
- Har erfarenhet av förbättringsarbete som naturlig del av arbetet
- Kan kommunicera hälsoperspektivet av klimatförändringar
- Har högt förtroende i samhället - signalvärde



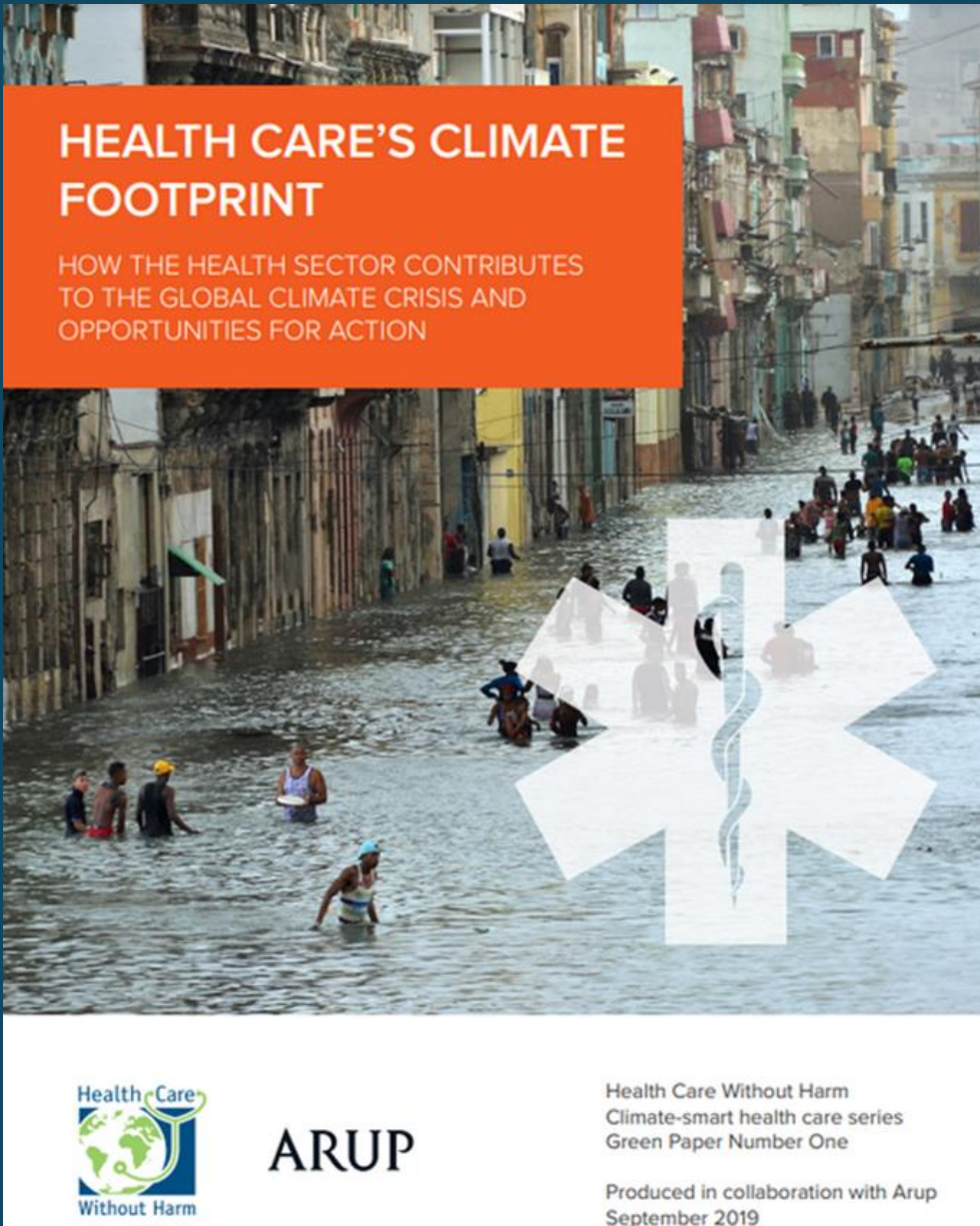
Spoilers and victims

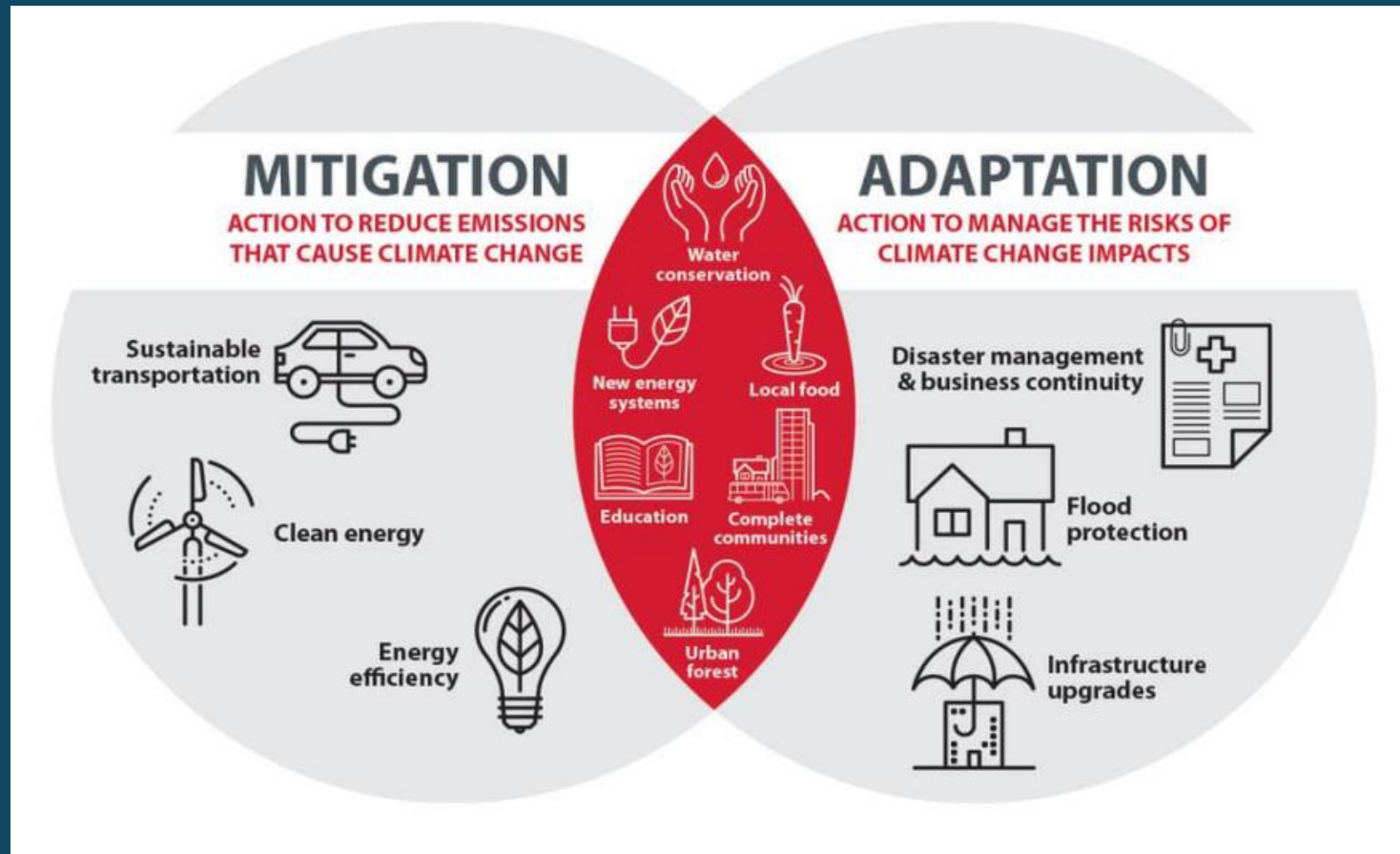
Hälso-och sjukvården står för drygt 4,5 % av globala växthusgasutsläppen

Om det vore ett land skulle det vara den 5e största utsläpparen

Beräknas öka i takt med befolkningsökning och mer avancerad vård - om vi fortsätter som nu

Första linjen - måste kunna hantera konsekvenserna





MITIGATION + ADAPTATION = RESILIENCE

ADAPTATION

Arbetsmiljö

Beredskap

Läkemedelshantering

Operationsmaterial

Medicinsk utrustning

Operativa funktioner

Upptäcka och behandla nya
hälsorisker

Torsdag 19 oktober

DAGENS Medicin

Nyheter

Värmen och vätan påverkar vården

Publicerad: 2 augusti 2018, 12:06



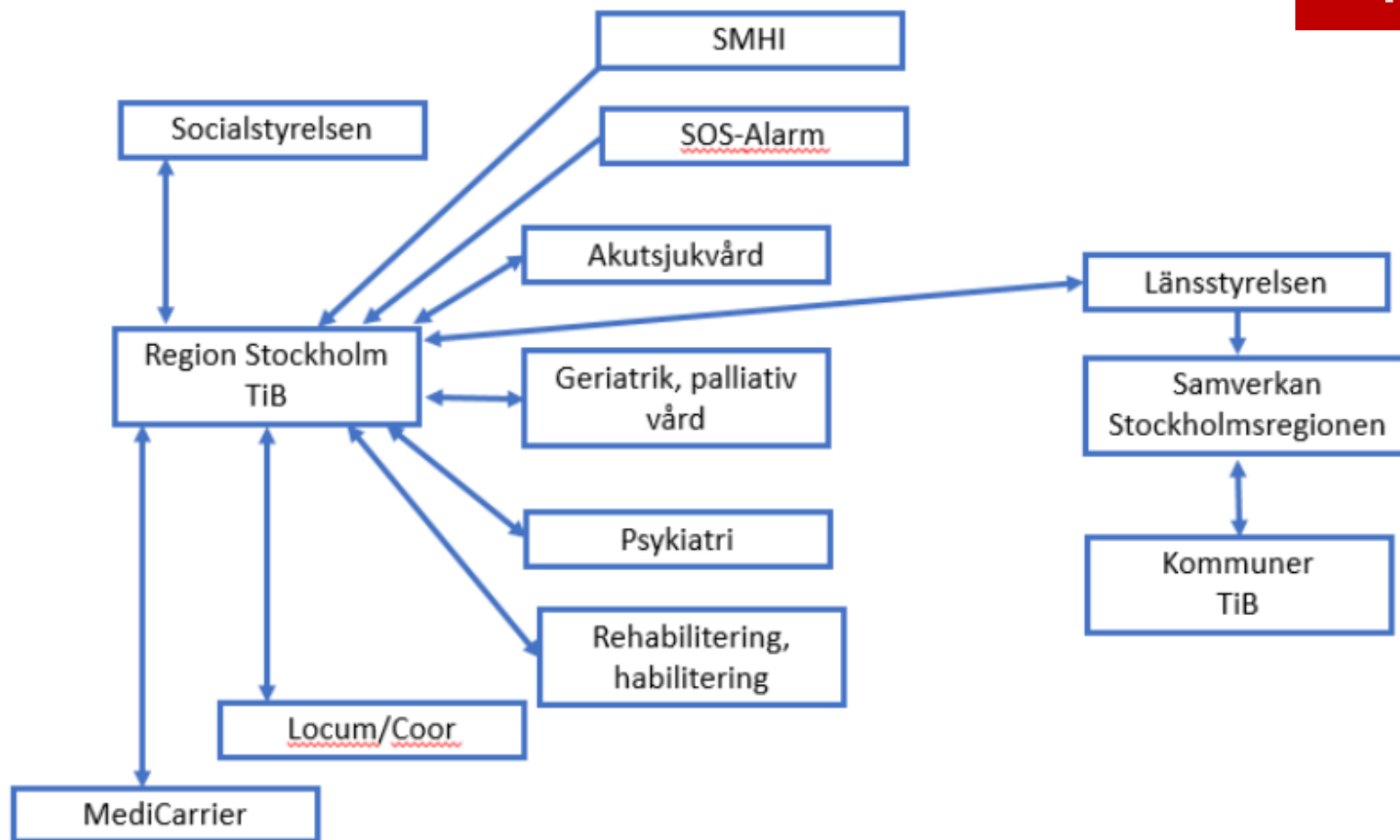
Västerviks sjukhus, Skånes universitetssjukhus i Lund och Sunderby sjukhus Foto: Suved Mrkonjic/Bildbyrå, Emil Langvad/ Bildbyrå, Pär Bäckström/Bildbyrå, Thinkstock

Inställda operationer, överhettade avdelningar och personal som svimmar.
Extremvädret slår mot vården i flera delar av landet.

Hantering vid värmebölja

Varningssystem att tillgå

Larmkedja för Region Stockholm i händelse värmebölja



Regionalt stöd till drabbad enhet

- **ökad bemanning**
- **ökat samarbete kommun-region**

Till chefer/arbetsledare inom vård och omsorg

Planera vård och omsorg inför värmeböljor

Genom att förbereda verksamheten inför sommarvärmerna går det att minska ohälsa och dödlighet orsakad av värmeböljor. Här följer några förslag på steg att vidta för dig som är chef eller arbetsledare inom vård och omsorg.

Värmeböljor kan leda till hälsoproblem och ökad dödlighet

Med ett förändrat klimat får vi räkna med både en stigande medeltemperatur och att värmeböljor blir vanligare. Höga temperaturer kan vara farligt för alla, men särskilt sårbara är riskgrupperna äldre, kroniskt sjuka, personer med funktionsnedsättning, små barn och gravida samt personer som tar viss medicin. Därför är det viktigt att arbeta förebyggande.

Informera

Informera alla anställda om beredskap inför värmeböljor på en gemensam arbetsplatsträff. Personalen bör ha läst igenom relevant material och genomgått en kort utbildning inför sommaren och råden ska snabbt kunna göras tillgängliga för alla medarbetare vid en värmebölja. Det är viktigt att poängtera för personalen vilken negativ effekt kraftig värme kan ha på äldre personer och andra riskgrupper. Diskutera med de anställda hur ni inom er verksamhet bäst kan förbereda er inför värmeböljor.

Fundera även över vilka möjligheter ni har att informera vårdtagare och närstående om vilka åtgärder som bör vidtas. Förutom muntlig information direkt från de olika yrkeskategorierna kan broschyrer och anslag i allmänna utrymmen vara lämpliga åtgärder. På så sätt kan information även nå de personer i riskgrupperna som inte har regelbunden kontakt med vården.



Identifiera

Identifiera extra känsliga individer. Förutom hög ålder kan ett flertal olika kroniska sjukdomar, psykisk och fysisk funktionsnedsättning, samt viss medicinering göra en individ extra sårbar vid en värmebölja. Mer detaljerad info om detta finns i råden till läkare och sjuksköterskor, se folkhalsomyndigheten.se/varmebolja

Det är en fördel om ni inför sommarsäsongen kan erbjuda rådgivning till vårdtagare och anhöriga, till exempel i samband med redan planerade besök eller vårdinsatser.

Planera

Se till så att det finns ansvarig personal för att bevakat meddelanden eller varningar om höga temperaturer – även under helger och semestertid, och att denna personal vet var informationen finns och hur den ska distribueras. SMHI sprider meddelanden och varningar via smhi.se, appen SMHI Väder samt Sveriges Radio P1 och P4. Samma information finns även via krisinformation.se.

Ha beredskap för att omprioritera insatser, till exempel lägga fokus på omvårdnaden istället för mindre akuta serviceinsatser. Se till att även ha uppsikt över hur personalen mår av värmen och den eventuellt förhöjda arbetsbördan. Överväg att kalla in extra personal.

Se över rutiner för att förvara temperaturkänsliga läkemedel rätt vid värmebölja.

Gör en bedömning kring användningen av fläktar, eftersom de kan ha en uttorkande effekt. Det är fortfarande inte klarlagt under vilka förutsättningar fläktar gör mer nytta än skada.

Mer information om hälsoeffekter av värmeböljor, samt vägledning till handlingsplaner och råd till vårdpersonal och riskgrupper finns på folkhalsomyndigheten.se/varmebolja



För boenden: Om det inte går att hålla normal rumstemperatur i hela boendet bör man ordna så att det finns tillgång till minst en lokal med sval temperatur på varje enhet/avdelning, så att känsliga personer kan få ordentlig svalka.

Temperaturen kan skilja mycket mellan olika rum. Det bör därför finnas en termometer hos alla boende, samt i allmänna utrymmen. Se till att vidta åtgärder som minimerar solinstrålningen såsom ljusa gardiner, persienner och markiser. Säkerställ att portabel luftkonditionering finns tillgänglig att användas vid behov. Kontrollera att fönster går att öppna för vädring under dygnets svala timmar. En mer långsiktig planering är till exempel att plantera träd för skugga.



För hemtjänst: Vissa bostäder kan bli mycket varma sommartid. Diskutera tillsammans med personalen om det finns bostäder i ert område som är särskilt utsatta, om besöksfrekvensen eller andra vårdrutiner behöver ändras, och om hur man kan sänka temperaturen inomhus. Rekommendera vårdtagare att skaffa en inomhustermometer. Informera och dela ut checklistor till riskgrupper och deras anhöriga.

De här råden är framtagna med stöd i WHO:s råd för att minska hälsoeffekter av värme (2011) och Folkhälsomyndighetens rapport Hälsoeffekter av värmeböljor (2022).

Sprid material

På Folkhälsomyndighetens webbplats finns material att använda och sprida:

- Två målgruppsanpassade informationsbrochyrer till personal inom vård och omsorg respektive till riskgrupper och anhöriga ger information om risker med värme, riskgrupper och praktiska råd.
- Två korta animerade filmer med information till personal inom vård och omsorg respektive till riskgrupper och anhöriga.
- En kort webbutbildning till personal inom vård och omsorg.
- Råd till läkare och sjuksköterskor – med särskilda råd som innehåller information om läkemedel.
- Råd till vård och omsorgspersonal – viktigt att sprida även till semestervikarier.
- Råd till riskgrupper och anhöriga – sprid till riskgrupper och deras anhöriga genom att dela ut och prata om råden vid hembesök, sätt upp på anslags-tavlor, lägg ut i väntrum och allmänna utrymmen m.m.

På Folkhälsomyndighetens webbplats folkhalsomyndigheten.se/varmebolja finns material att använda och sprida.

MITIGATION

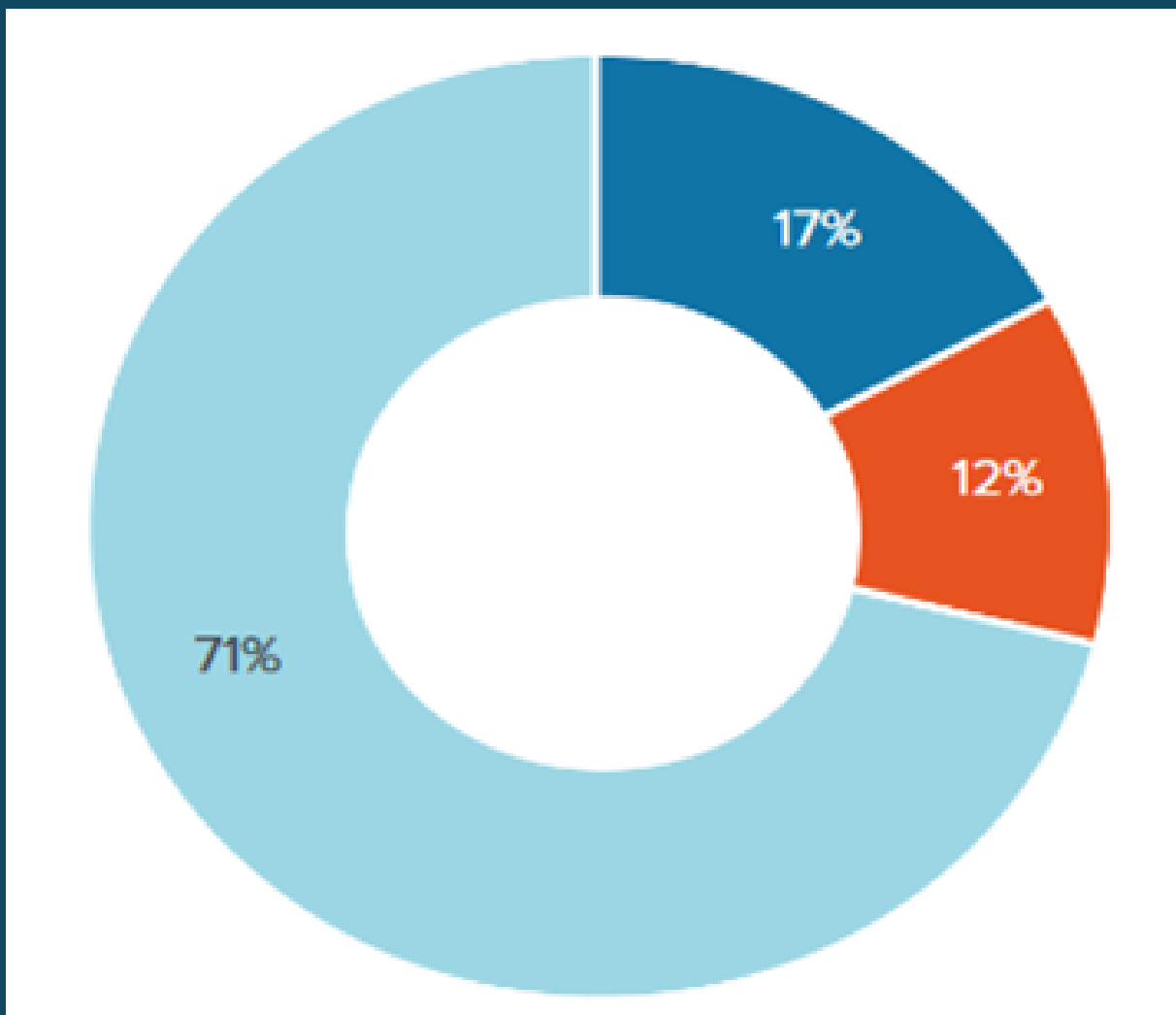
Prevention och hälsofrämjande arbete

Reducera lågvärdesvård

Minska klimatavtryck från hälso-och sjukvården

*Planetary health care: a framework for sustainable health systems.
The Lancet planetary health. 2021;5*





Scope 1

Ex narkosgaser, byggnader och transporter (direkta utsläpp)

Scope 2

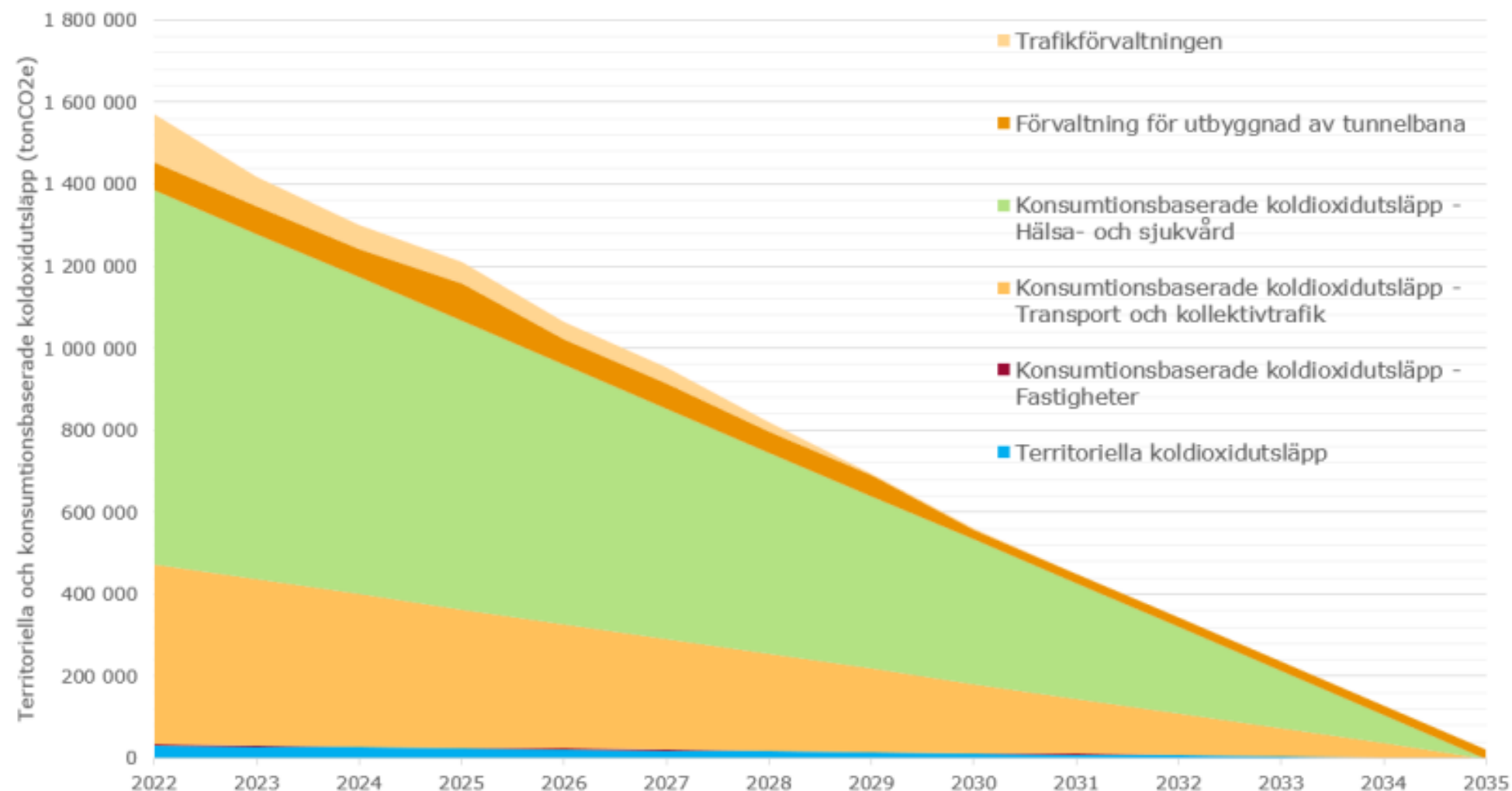
Inköpt energi (indirekta utsläpp)

Scope 3

Inköpta varor och tjänster. Ex medicinsk utrustning, läkemedel, textilier och livsmedel (indirekta utsläpp)

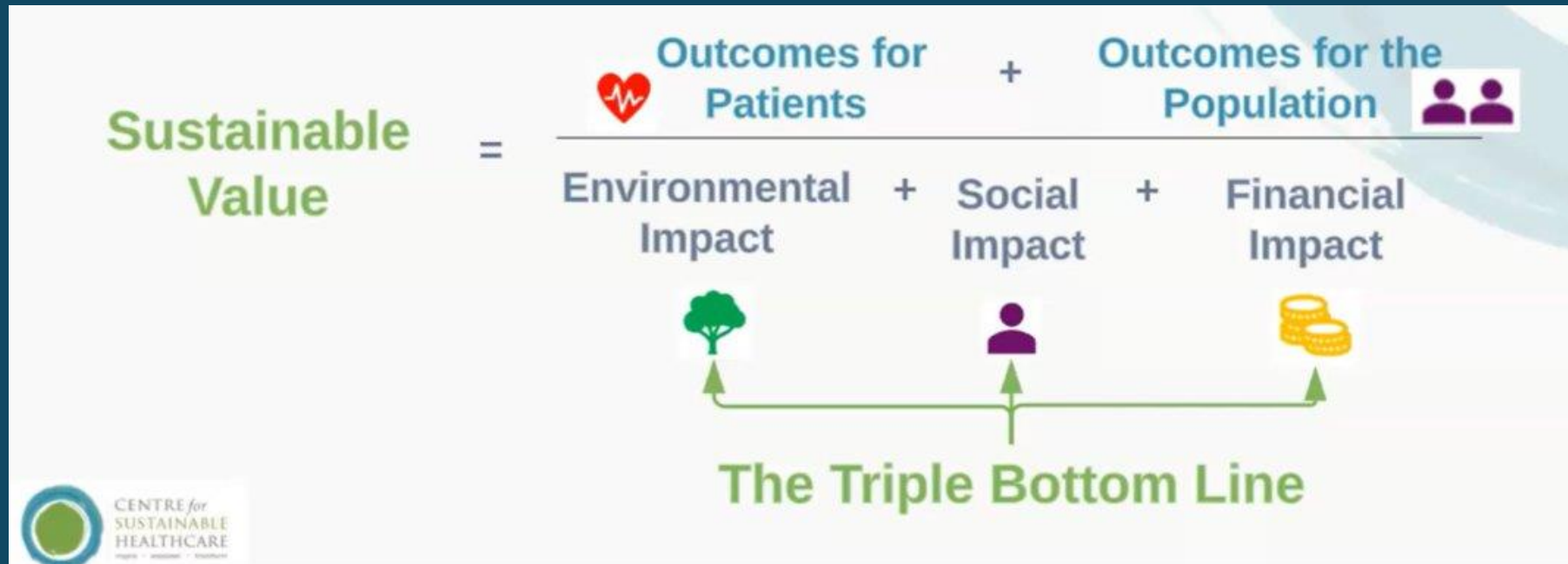
Sjukvårdens klimatpåverkan globalt fördelad på Scope enligt the Green House Gas Protocol (Karliner et al. 2020).

Figur 3 Territoriella respektive konsumtionsbaserade koldioxidutsläpp och infrastrukturprojektens koldioxidutsläpp



Hållbar hälso- och sjukvård

bedriva en jämlik, effektiv vård till rimliga kostnader och med minsta möjliga planetära belastning



Hjälpa patienten framför oss och samtidigt ta hänsyn till global folkhälsa och folkhälsa över generationer

TOP-DOWN



BOTTOM-UP



Utvärdering



Kartläggning/prio



Förbättringsarbete

Fortbildning



RESULTAT

- Utsläppsminskningarna uppgick till drygt 18 %
- Vattenkonsumtionen minskade

EKOLOGISK HÅLLBARHET

- Stödet och engagemanget för hållbarhetsarbete bland medarbetare och hälso- och sjukvårdsledning ökade

SOCIAL HÅLLBARHET

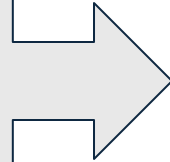
- De ekonomiska besparingarna uppgick till 22 miljarder SEK /1,8 miljarder GBP

EKONOMISK HÅLLBARHET

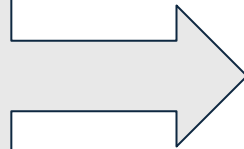
SVERIGE

Det finns ingen centralt beslutad plan för minskade växthusgasutsläpp från hälso- och sjukvården, och inte heller någon systematisk resultatuppföljning som kan värdera i vilken utsträckning det görs framsteg. Varje region beslutar om sitt eget hållbarhetsarbete

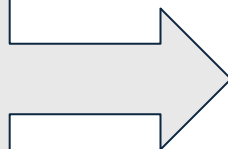
HÅLLBAR VÅRDCENTRAL



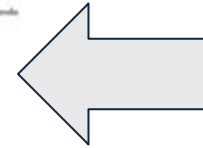
KARTLÄGGNING AV
FÖRBRUKNINGSVAROR



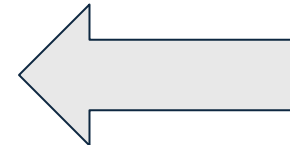
GRÖN ANESTESI



GREEN TEAM
OBSTRETIK, GYNEKOLOGI, ONKOLOGI



VÄXTBASERAD PATIENTMAT



CLIRE
GRÖN UPPHANDLING



Reglering för en hälsofrämjande miljö!

Bindande netto-noll mål - redovisning tillsammans med budget

Samverkan region-sjukvårdsledning-professionen-myndigheter

Obligatorisk fortbildning på alla nivåer

Hälso-och sjukvården ger viktiga signaler till övriga samhället!
Om inte vi förhåller oss till den planetära kris det verkligen är-
vem ska då göra det?

Tack

För Er tid

Och uppmärksamhet

caisa.laurell@regionstockholm.se



Tack för att du deltog!

[Prenumerera](#) gärna på våra nyhetsbrev.

Länkar och referenser

- [sls_hallbarhetsguide_2022_webb_final.pdf](#)
- [Kloka Kliniska Val - KKV](#)
- [2023 Report - Lancet Countdown](#)
- [Centre for Sustainable Healthcare |](#)
- [Nordic Center for Sustainable Healthcare - Nordic Center for Sustainable Healthcare](#)
- [Measuring environmentally sustainable health care: a scoping review - ScienceDirect](#)
- [Greener NHS](#)
- <https://smer.se/2024/01/05/uttalande-med-anledning-av-klimatkrisen/>